

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

Merlin
Tuttle

(1941)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

1950'li yıllar. Amerika Birleşik Devletleri'nin Tennessee eyaletindeyiz. Merlin Tuttle ve arkadaşı Carol, sınıf arkadaşlarının doğum günü partisinden eve dönüyor. Hava kararmak üzere.

Eve çok az kaldı ama yine de biraz daha hızlı yürüyelim mi Merlin? Şu yarasalar beni ürkütüyor da.

Ne bileyim... "İnsanları ısırır" diyorlar, "kuduz hastalığı yayar" diyorlar. Hani hep de böyle akşam vakti çıkıyorlar ya ortaya? Hem şu vampir efsaneleri filan... Korkutucu geliyor işte.

Gulp! Vampir alarmı! Tabanları yağla Peynirciğim!

Ha ha ha! Dur Simitçiğim, dur. Vampir demedi, vampir efsaneleri dedi.

Ama kimseye zararı yok ki bu hayvancıkların Carol. Hem kim, ne zaman görmüş birini ısırıklarını? Boş söylentiler bunlar bence.

Kesinlikle. Hatta yararları bile varmış. Bu civarda yaşayan yarasalarla ilgili bir kitapta okumuştum. Evde. Yarın getireyim de sen de oku.

Yararları mı varmış? Neymiş o yararlar?

Saklanma o köşede. Gel de okuyup öğrenelim.

Merlin, söz ettiği kitabı ertesi gün okula götürür.

Bak ne yazıyor: "Yarasaların bazı türleri yalnızca meyve yer. Bazı türleriyse ekinlere zararlı böceklerle ve sivrisineklerle beslenir; bölgemizdeki mağaralarda yaşayan gri yarasalar da bunlardandır."

Hımm!

Hımmmm!

Hımmmmmm!

Merlin kitapta söz edilen yasa kolonilerinin yaşadığı mağaralardan birinin evlerine çok yakın olduğunu fark eder. Fırsat bu fırsat, onları sık sık gözlemlemeye başlar.

Hah! Defterini de almış yanına. Aferin Merlin.

Elbette. Başarılı bir gözlemin olmazsa olmaz kurallarından biri not tutmak.

Merlin Tuttle bıkmadan usanmadan iki yıl boyunca gözlem yapar. Kitaba göre gri yarasalar yıl boyunca o bölgede yaşamakta, beslenme zamanları dışında yuvalandıkları mağaralardan ayrılmamaktadır. Ancak Merlin'in gözlemlerinin sonucu farklı çıkar. Merlin yarasaaların o bölgede yalnızca ilkbahar ve sonbaharda görüldüğünü, diğer mevsimlerde ortadan kaybolduklarını saptar. Merlin bu konuyu annesine açar. Oğlunun bilime duyduğu ilgiden hoşnut olan Bayan Tuttle, Merlin'in bulgularını anlatabilmesi için kitabın yazarı olan bilim insanının çalıştığı kurumdan bir randevu alır...

Uzun bir otomobil yolculuğunun ardından başkent Washington'daki bilim kurumu.

Doğrusu gözlem notlarından etkilenmedim desem yalan olur delikanlı. Gayet ciddi çalışmışsın. Belki de sandığının aksine gri yarasalar göçmen memelilerdir.

Gel bakalım, yarasa araştırmaları laboratuvarımızı gezerken haklılığını kanıtlamanın en iyi yolunu da öğretilim sana.

Vay canına! Koskoca bilim insanı nasıl da ciddiye aldı Merlin'in çalışmasını.

Neden almasın Simitçiğim? Yanlış bilinen bir şeyi düzeltebilecek kayda değer bir gözlem var Merlin'in elinde.

Bak, bunlar üzerlerinde numaralar bulunan metal şeritler. Ağla yakaladığın yarasayı incitmeden şu şekilde tut. Metal şeridi dikkatlice yarasanın ayağına sar. Şeridin kenarını büktükten sonra yarasayı serbest bırak. Şeritteki numarayı ve onu nerede, ne zaman kullandığını not etmeyi sakın unutma.

Anladım efendim.

Sonra yarasa uçup gidecek. Daha sonra başka bir bölgede yakalanırsa yarasanın göç edip etmediği, ediyorsa hangi bölgeler arasında göç ettiği ortaya çıkmış olacak.

Ee, sonra ne olacak?

Merlin bilim insanının söylediklerini özenle yerine getirir. Kısa sürede yüzlerce yarasayı işaretler.

Hop! Gel buraya küçük dostum. Senin adın bundan sonra MT 127.

Adının baş harflerini koyunca araç plakası gibi olmuş. MT 127 plakalı yarasa, sağa çek!

Ha ha ha!

Aylar sonra Merlin'in işaretlediği yarasalardan düzinelercesi bölgenin 160 kilometre uzağında bir başka mağarada görülür. Küçük Merlin, gri yarasaların o dönemde sanıldığı üzere ömürlerini tek bir mağarada geçiren yerleşik memeliler değil, yaşadıkları yeri mevsimlere göre değiştiren göçmen memeliler olduğunu kanıtlamıştır.

Küçük bir bilim insanı adayı için büyük bir keşif.

Aynen öyle.

Merlin liseyi bitirdikten sonra üniversitede çevrebilim eğitimi alır. Uzmanlık alanı elbette ki yarasalardır. Takip eden yıllarda Güney Amerika'dan Afrika'ya, Avustralya'dan Asya'ya dünyanın dört bir yanında farklı yarasa türlerinin davranışlarını, yaşam alanlarını, doğayla ve insanlarla olan ilişkilerini araştırır.

Desene yarasalar neredeyse...

Merlin Tuttle orada.

Merlin Tuttle yalnızca bir çevrebilimci değil, aynı zamanda bir doğa korumacı ve doğa fotoğrafçısı. Kurduğu Uluslararası Yarasa Koruma Derneği, yarasalar hakkında yazdığı aydınlatıcı kitaplar ve çektiği olağanüstü güzellikteki yarasa fotoğrafları sayesinde tüm dünyada insanların yarasalar hakkındaki olumsuz önyargılarını kırmak için çaba göstermeyi halen sürdürüyor.

Eh, o zaman bize de tüm yarasa kardeşlerimiz adına...

Merlin Tuttle'a koca bir teşekkür etmek düşüyor.